

KLĘCZEC (36) *vb impf*

inf klęczeć (1). $\diamond$ *praes 3 sg* klęczy (6). $\diamond$ *3 pl* klęczą (2). $\diamond$ *praet 3 sg m* klęczał (7). *f* klęczała (3).
 $\diamond$ *con 2 sg m* byś klęczał (1). $\diamond$ *3 pl subst* by klęczały (1). $\diamond$ *part praes act* klęcząc (15).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII w.

Wspierać się na ugiętych kolanach i w tej pozycji trwać w celu wyrażenia pokory, czci i uwielbienia (głównie wobec bóstwa); adstare in genua, ingenieulare, niti genibus Cn (36) : Pothym nathychmyał polkąknął [!] on Capplan a klęcząc pyał nabożnye paczyerz PowUrb + v; OpecŻyw 25; RejFig Dd; powłtał od Ołtharzá Páńského/ á przełtał klęczeć [surrexit ... a genu flectendo super genua sua] y podnołić rąk łwých ku niebu. BibRadz 3.Reg 8/54; BielKron 185, 230, 329, 407; Potym klęcząc poprzyłiągł wżytko trzymać trwale StryjWjaz C2, C2v, D2v; SkarŻyw 580; Modli łię Páłterz/ modłá łię też owieczki/ klęczy Páłterz/ klęczą owieczki ReszPrz 186; ArtKanc T14v; Ná końcu Olbrycht klęczy w książęcym vbierze/ A od królá chorągiew rozpułczoną bierze. KochProp 11.

klęczeć u czego (1): Ięzyczne y łwarliwe [...] tym karála/ áby v drzwi gdzie wżytki iadály/ klęczały modłac łię/ áby łię włtydem vhamować mogły. SkarŻyw 142.

klęczeć przed kim, przed czym (15): Od polnoci zawżdi na modlitwę włtawala/ gdzież przed ołtarze^m klęczątż zgorątżą żądżą o fiedm rzeczł boga prołła. OpecŻyw 2; RejKup v2; KrowObr 116, 195, 195v; OrzRozm M4; BielKron 321v; OrzQuin S4; GórnDworz Y6v; Potym zász do ołtarzá był przyprowódżony/ Tám przed Arcybłkupem klęczał vnżony. StryjWjaz C2v, C4v, Dv; CzechEp 187; SkarKaz 456a; Chudźiałzek przed pánem/ by mu co dał/ klęczy GosłCast 54.

W charakterystycznych połączeniach: długo klęczeć, w koło; klęczeć na (w) stolou (2), u drzwi, w ławkach; przed arcybiskupem klęczeć (2), bożą męką, kapłanem, obrazem (3), ołtarzem (2), panem, Panem (Bogiem) (2), sędzią.

Zwroty: »klęczeć kolany« (1): klęczątż kolany [trzej królowie]/ bogie^m go bytz poznali OpecŻyw 21v.

»klęczeć na modlitwie« (1): klęczała na gorączey modlythwye modłacz łyą panu bogu PatKaz II 63v.

Szeregi: »siedzieć albo klęczeć« (1): przy zácżęcłu rozmyślánia/ vcżyn kroćuchną prośbę o fortunne y pożyteczne odpráwienie tego nabożeńłtwá [...]. Potym łiedżąc/ álbo klęcząc/ wezmi przed łię punkt ktory/ to ielł cząłtkę hłtoryey LatHar 665.

»stać abo (a nie) klęczeć« (2): NiemObr 75; ále ze czcią y połtráchem przed Pánem/ iáko ná pokoju krolewłkim łtołac ábo klecząc [!]: modły/ pokłony/ łpiewánia nabożne/ rozmyślánia odpráwuymy. SkarKaz 456a.

Formacje współrdzenne: klękać, pokłękać, przyklękać, uklękać; klęknąć, pokłęknąć, przyklęknąć, uklęknąć.

Cf **KLĘCZĄCY, KLĘCZENIE**